

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statskontoret för budgetåret 1935/1936 m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I riksstaten för löpande budgetår är upptaget ett ordinarie förslagsanslag till statskontoret å 315,900 kronor.

Utgifter för dyrtidstillägg och provisoriskt dyrortstillägg till befattningshavare hos statskontoret utgå från sjunde huvudtitelns allmänna anslag till dylika tillägg. Omkostnaderna för statskontoret bestridas från de under huvudtiteln uppförda gemensamhetsanslagen till rese- och traktamentspenningar, till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. samt till tryckningskostnader.

Med hänsyn till att proposition med förslag angående ordnandet av den militära tjänstepensioneringen kunde förväntas komma att föreläggas 1935 års riksdag samt att detta förslag kunde antagas komma att inverka på statskontorets anslagsbehov under nästkommande budgetår upptogs anslagen till statskontoret i årets statsverksproposition med allenast beräknade belopp. Avlöningsanslaget beräknades därvid till 350,100 kronor och omkostnadsanslaget till 76,000 kronor.

I särskilda propositioner, som denna dag avlåtats till riksdagen, föreläggas förslag *dels* till militärt tjänstepensionsreglemente m. m., *dels ock* angående vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet m. m. Frågan om anslag till statskontoret för nämnda budgetår torde i anslutning därtill nu få upptagas till närmare prövning. I detta sammanhang torde till behandling få upptagas jämväl frågan, hur uppsikten över tryckning för statens räkning för framtiden bör ordnas. Till dylik uppsikt har i statsverkspropositionen, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nästkommande budgetår under sjunde huvudtiteln beräknats ett anslag av 17,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1934 fastställt följande stater för statskontoret, att tillämpas från och med budgetåret 1934/1935:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	256,900
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	58,100
	Summa kronor	315,000.

B. Övergångsstat.

Avlöning, förslagsanslag	kronor	8,600.
--------------------------------	--------	--------

Enligt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev den 1 juni 1928 skall, så länge å övergångsstat finnes uppförd en räntmästarbefattning (B 24), en i ordinarie staten uppförd befattning såsom räntmästare (B 22) hållas vakant. I anledning härav har anslaget till statskontoret bestämts till ett belopp, som med 7,700 kronor understiger summan av de båda staterna.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har Kungl. Maj:t den 18 maj 1934 medgivit, att av sagda post må användas till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, extra befattningshavare, tillfällig personal, övertidsersättning, renskrivning m. m. högst 54,800 kronor samt att därutöver må från ifrågavarande anslagspost utgå vad som erfordras till beredande av avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän, läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal.

Genom beslut den 22 juni 1934 har Kungl. Maj:t av anslaget till skriv-

materialier och expenser, ved m. m. för innevarande budgetår ställt till statskontorets förfogande dels för ämbetsverkets eget behov ett belopp av högst 37,500 kronor, dels ock för annat än eget behov ett belopp av förslagsvis 3,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1934 medgivit, att statskontoret må av anslaget till tryckningskostnader använda ett belopp av högst 11,500 kronor.

Såsom redan antytts bestridas resekostnaderna vid statskontoret från sjunde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar.

För nästa budgetår böra enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen för statskontoret upptagas två förslagsanslag, ett till avlöningar och ett till omkostnader. Förslag till beräkning av dessa anslag har av statskontoret framlagts i skrivelse den 14 september 1934. I det följande redogöres först för innehållet i nämnda skrivelse. Härefter anges den inverkan på statskontorets anslagsbehov under nästkommande budgetår, som genomförandet av förslaget angående ordnandet av den militära tjänstepensioneringen kommer att utöva. Slutligen upptages till behandling frågan om ordnandet av uppsikten över tryckning för statens räkning.

Statskontorets skrivelse den 14 september 1934 angående anslagsäskanden för budgetåret 1935/1936.

I nämnda skrivelse har statskontoret inledningsvis framhållit, att ämbetsverkets arbetsuppgifter under de senaste åren i mycket hög grad ökats. Orsaken härtill vore att söka i den allmänna tidsutvecklingen och närmare bestämt däri, att statens verksamhet på det ekonomiska området och ingripande i samhällslivet över huvud tagit en allt vidare omfattning. Den punkt vore nu nådd, då ämbetsverket kände sig nödsakat uttala, att — även med ett fullföljande av pågående rationaliseringssträvanden — en förstärkning av arbetskrafterna vore ofrånkomlig, därest verket skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina ämbetsåligganden.

Avlöningsstaten.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har statskontoret ansett böra beräknas till 274,000 kronor. Upptagandet av avlöningarna till de å gällande personalstat uppförda ordinarie befattningshavarna efter högsta förekommande löneklass har därvid medfört höjning av anslagspostens nuvarande belopp, 256,900 kronor, med 12,918 kronor. Härifrån hava dragits 8,124 kronor, motsvarande avlöningen i högsta löneklass till en räntmästare i lönegraden B 22, varemot tillagts 12,312 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för avlöning till tre, av statskontoret i förevarande skrivelse till nyinrättande före-

slagna ordinarie kansliskrivarbefattningar i lönegraden B 11. Beträffande sistnämnda förslag har statskontoret anfört huvudsakligen följande.

Statskontoret hade såsom ett led i de senare årens besparings- och rationaliseringssträvanden sökt, i den mån så låtit sig göra, å befattningshavare med lägre kompetens överflytta arbetsuppgifter, som förut utförts av mera kvalificerad personal.

Å fondbyrån hade sålunda från och med den 1 juli 1933 indragits en förste amanuensbefattning och ersatts med en tjänst som extra ordinarie kansliskrivare. På innehavaren av denna tjänst ankomme att närmast handhava den löpande bokföringen å flertalet av statens utlåningsfonder, övriga fonder och diversemedelstitlar. För det förberedande arbetet å kassabyrån med statsliggarens redigering och samlandet av härför erforderliga uppgifter från författningar, riksdagstryck m. m. anlätades tidigare en förste amanuens, men år 1930 hade denne befattningshavare utbytts mot en extra ordinarie kansliskrivare. Vidare verkställdes det väsentliga av de uppgifter, som å räntekammaren tidigare omhänderhades av en extra ordinarie revisor, senare av en förste amanuens, numera av en extra ordinarie kansliskrivare. Nämnda befattningshavare hade å sig anförtrott att, såsom närmast underordnad kamreraren å räntekammaren, ansvara för bokföringsarbetet därstädes.

Det kunde i längden knappast vara rimligt, att de befattningshavare, som ombestyrde nyssnämnda kvalificerade och ansvarsfulla samt för verkets ämbetsuppgifter ofrånkomliga arbete, skulle kvarstå i extra ordinarie ställning. Statskontoret finge för den skull hemställa, att tjänsterna i fråga från och med nästföljande budgetår överfördes å ordinarie stat, varigenom även skulle ernås en bättre avvägning av antalet ordinarie och extra ordinarie befattningar i de lägre lönegraderna hos ämbetsverket.

Under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat har statskontoret upptagit ett belopp av förslagsvis 9,100 kronor, motsvarande i avrundat tal avlöningen i högsta löneklass till den å övergångsstat uppförde räntmästaren.

Statskontoret har hemställt om anvisande av förslagsvis 8,600 kronor till avlöning till en tjänsteman å extra stat. Härom innehåller ämbetsverkets skrivelse huvudsakligen följande.

Den av ämbetsverket omhänderhavda utlåningsverksamheten, särskilt den lånerörelse, som bedreves genom de statliga utlåningsfonderna, hade de senare åren undergått en påfallande utvidgning. Det sista året hade denna ökning ytterligare accentuerats. Medan utlåningsfondernas kapitaltillgångar vid utgången av budgetåret 1932/1933 utgjorde 348 miljoner kronor (dåri ej inräknad statens bostadslånefond), hade sålunda motsvarande siffra vid samma tid ett år senare stigit till 431 miljoner kronor (varav statens bostadslånefond 68 miljoner kronor). Härtill borde ytterligare läggas tillgångarna å den under budgetåret 1933/1934 påbörjade lånerörelse, som finansierades av medel anvisade å fonden för förslag till statsverket, eller 16.5 miljoner kronor.

Utvidgningen av statens utlåningsrörelse hade i hög grad påverkat arbetet å statskontorets ombudsmansexpedition. Det ålåge ombudsmannen, bland annat, att i avseende å de under statskontorets förvaltning stående fonderna verkställa utredning och avgiva utlåtande över inkom-

na ansökningar om utbekommande av beviljade lån och över säkerheten för desamma, vaka däröver, att antagen säkerhet ej upphörde eller förminskades, och i sådant avseende vidtaga erforderliga förnyelse- och andra åtgärder samt noga iakttaga, när konkurser och exekutiva auktioner inträffade, uti vilka fordringar borde bevakas, verkställa uppsägning av lån, indriva lån, räntor eller annuiteter, vilka icke behörigen likviderats, m. m. Särskilt betungande för ombudsmannen syntes de arbetsuppgifter bliva, vilka hänförde sig till den nystartade låneverksamheten till »främjande av enskild företagsamhet».

Den sålunda ökade arbetsbördan för ombudsmansexpeditionen hade redan förut medfört växande svårigheter att med tillgängliga arbetskrafter utföra expeditionens arbete. Vissa göromål hade i anledning härav måst eftersättas eller i varje fall blivit fördröjda. Särskilt gällde detta övervakningen av säkerheter för beviljade lån av olika slag. Med hänsyn till de betydande värden för statsverket, varom här vore fråga, vore det enligt statskontorets mening oirånkomligt, att åtgärder vidtoges till möjliggörande av att statens intressen i förevarande hänseende kunde behörigen tillvaratagas.

Statskontoret funne alltså en förstärkning av arbetskrafterna å ombudsmansexpeditionen starkt av behovet påkallad. Av särskild vikt syntes därvid vara att erhålla tillgång till en befattningshavare, som ägde erforderliga kvalifikationer att vid ombudsmannens ledigheter, tjänsteresor eller eljest, då så vore behöfligt, inträda i ombudsmannens ställe för att på eget ansvar fullgöra hans åligganden. Åt befattningshavaren i fråga syntes vidare böra anförtros vissa självständiga göromål, såsom att granska preskriptionsbrytningar av förbindelser och vaka över att försäkringar hållas i gällande kraft, varjämte han borde hava att biträda med lagsöknings- och indrivningsärenden, konkursärenden m. m. Av sålunda anförda skäl ville statskontoret föreslå, att en biträdande ombudsmanstjänst inrättades. Med hänsyn till de viktiga arbetsuppgifter, som skulle komma att åvila biträdande ombudsmannen, och de stora anspråk, som måste ställas å honom i avseende å juridiska insikter och praktisk erfarenhet inom hithörande områden, ansåge statskontoret, att befattningen, som tillsvidare borde erhålla karaktär av extrastatstjänst, borde placeras i 24:e lönegraden.

I infortrat utlåtande den 19 oktober 1934 över denna del av statskontorets framställning har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* anfört följande.

I likhet med statskontoret finner även lönenämnden det vara önskvärt att för ifrågavarande befattning förvärfvas väl kvalificerad befattningshavare. Nämnden föranledes till detta uttalande särskilt med hänsyn till de avsevärda ekonomiska intressen för statsverket, som äro förbundna med den av statskontoret omhänderhavda låneverksamheten, vilken särskilt under de senaste åren avsevärt utökats såväl beträffande summan av fondernas kapitaltillgångar som i fråga om antalet lån. För att dessa intressen må kunna bliva så väl tillvaratagna som möjligt, synas stora krav böra ställas på innehavaren i fråga om juridisk utbildning och erfarenhet. Särskilt må framhållas de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som sammanhänga med ombudsmannens befattning med låneverksamheten för främjande av enskild företagsamhet.

I betraktande härav och med hänsyn till arten av de göromål, som äro

avsedda för den biträdande ombudsmannen, har lönenämnden intet att erinra mot att befattningen i enlighet med statskontorets förslag placeras i 24:e lönegraden.

Av en ledamot i lönenämnden har i särskilt yttrande anförts, att han icke blivit övertygad om behovet av inrättande av en ny tjänst för ifrågasvarande ändamål utan förutsatte, att ställföreträderskap för ombudsmannen kunde omhänderhavas av notarien, varför han funne sig icke böra biträda lönenämndens mening.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har statskontoret upptagit med ett belopp av 68,100 kronor, därav såsom grundavlöningar m. m. högst 64,000 kronor och såsom avlöningsförhöjningar m. m. förslagsvis 4,100 kronor.

På sätt i det föregående angivits må av den i nu gällande ordinarie avlöningsstat för statskontoret upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. användas högst 54,800 kronor till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, extra befattningshavare, tillfällig personal, övertidsersättning, renskrivning m. m. Enligt statskontorets ifrågasvarande förslag skulle nämnda belopp *dels* ökas med kostnaderna för avlöning till 3 förste amanuenser i 18:e lönegraden (13,788 kronor), till en halvtidsamanuens i 15:e lönegraden (1,944 kronor) samt till 2 extra ordinarie kontorsbiträden i 4:e lönegraden (4,104 kronor), *dels* minskas med kostnaderna för avlöning till 3 extra ordinarie kansliskrivare i 11:e lönegraden (9,432 kronor) ävensom till avlöning till ett extra biträde för valvliggaren (1,200 kronor).

Såsom motivering till sitt förslag att anställa ytterligare 3 heltidsamanuenser anför statskontoret huvudsakligen följande.

Såsom särskilt utmärkande för statskontorets verksamhet kunde framhållas dess befattning med de från de olika statsdepartementen inkommande remisserna. Dessas antal hade företett en fortsatt ökning, vartill komme att remisserna numera i större utsträckning än tidigare rörde invecklade och svårbehandlade spörsmål. Besvarandet av remisserna, vilka fördelade sig på ämbetsverkets samtliga byråer, och de utredningar och andra förberedelser, som därav påkallades, ställde betydande krav på statskontoret. Den utredningshjälp, som stode till förfogande för cheferna på utgiftsbyråerna, vore väsentligen inskränkt till icke-ordinarie arbetskrafter. Då påtaglig brist rådde även på arbetskraft av denna kategori, hade byråcheferna liksom sekreterarna måst i stor utsträckning själva omhänderta, förutom föredragning, ej blott uppsättningen av koncept i remissärendena utan även materialsamlandet och det förberedande undersökningsarbetet i övrigt. Den arbetsbörda, som remissärendenas handläggning på detta sätt kommit att medföra för utgiftsbyråernas chefer, hade blivit i hög grad betungande. Den rådande arbetsanhopningen hade ofördelaktigt påverkat möjligheterna att göra utredningarna så omfattande och vittgående, som ofta vore önskvärt.

Statskontoret vore av den uppfattningen, att åtgärder ovillkorligen måste vidtagas för att bereda cheferna för utgiftsbyråerna ävensom sekreterarna tillgång till utredningsbiträde. Visserligen vore det riktigt

och naturligt att åtminstone delvis tillgodose detta behov genom anställande av ordinarie arbetskrafter, men med hänsyn till den inverkan, som ett blivande beslut i frågan om öppnande av dragningsrätt å statsverkets giroräkning i riksbanken för vissa verk och myndigheter, vilka nu lyfte dem tillkommande medel i statskontoret, kunde erhålla för statskontorets personalförhållanden, ville statskontoret inskränka sig till att föreslå, att behovet av utredningsbiträde tills vidare tillgodosåges genom anställande av icke-ordinarie personal.

Genom att i vidgad omfattning möjliggöra ett utnyttjande av arbetskraft med lägre kompetens ansåge statskontoret, att det skulle bliva möjligt att för närvarande begränsa behovet till vad som erfordrades för att å envar av utgiftsbyråerna anställa en utredningsamanuens med heltidstjänstgöring.

Beträffande förslaget att anställa en ytterligare amanuens med halvtidstjänstgöring anför ämbetsverket, att den ändrade uppställning av riksstatens utgiftssida, som vore avsedd att genomföras från och med nästa budgetår, och den därav föranledda omläggningen av olika verks och myndigheters avlönings- och omkostnadsstater givetvis komme att medföra genomgripande verkningar för statsliggarens uppställning och innehåll. Då samtidigt syntes böra tillgodoses vissa av 1932 och 1933 års riksdagar uttalade önskemål beträffande liggaren, funne statskontoret att åtminstone temporärt en arbetsförstärkning å kassabyrån vore erforderlig för det med liggaren förenade arbetet.

Till stöd för förslaget att anställa ytterligare 2 extra ordinarie kontorsbiträden framhåller ämbetsverket, att på senare tid allt större svårighet uppstått att få den kvinnliga biträdespersonalen att räcka till. Som statskontoret tillika hade för avsikt att i vidare omfattning än som på grund av personalbristen hittills kunnat ske utnyttja kvinnlig biträdespersonal för det förberedande utredningsarbetet å utgiftsbyråerna samt verkets chef ägde behov av mera stadigvarande tillgång till skriv- och stenograferingshjälp, funne statskontoret det ytterst angeläget att den ifrågavarande biträdespersonalen utökades.

I fråga om minskning av medelsanvisningen med ett belopp motsvarande avlöningen till 3 extra ordinarie kansliskrivare må hänvisas till vad i det föregående anförts beträffande anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat.

Vad slutligen angår förenämnda belopp å 1,200 kronor, varmed medelsbehovet för nästa budgetår skulle kunna minskas, må erinras, att detta belopp avsetts till avlöning under sex månader av ett biträde vid bestyret med upprättandet av en valvliggare. Arbetet härmed är avsett att slutföras under innevarande budgetår.

Till beredande av avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m. är för innevarande budgetår beräknat ett belopp av 3,300 kronor. Statskontoret har, såsom framgår av vad förut anförts, föreslagit höjning av nämnda belopp med 800 kronor till förslagsvis 4,100 kronor.

Under anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har statskontoret för provisoriskt dyrortstillägg uppfört ett belopp av förslagsvis 9,600 kronor.

Avlöningsstaten skulle således enligt statskontorets förslag sluta å ett belopp av $(274,000 + 9,100 + 8,600 + 68,100 + 9,600 =)$ 369,400 kronor.

Omkostnadsstaten.

Beträffande medelsbehovet under nästföljande budgetår för reseersättningar har statskontoret anfört, att utgifterna för sådana ersättningar under de tre sistförflutna budgetåren belöpt sig till i medeltal omkring 1,300 kronor för år. Under det kommande budgetåret syntes emellertid högst väsentligt ökade utgifter för reseändamål vara att emotse, i främsta rummet sammanhängande med den statskontoret ålagda övervakningsskyldigheten beträffande vissa låntagande företag. Ämbetsverket ville förorda, att anslagsposten i fråga icke upptoges med lägre belopp än 3,000 kronor.

För expenser har statskontoret för nästkommande budgetår äskat enahanda belopp, som anvisats för innevarande budgetår eller alltså tillhoppa 40,500 kronor. Härav har statskontoret beräknat skola belöpa å bränsle, lyse och vatten förslagsvis 4,500 kronor, å övriga expenser för eget behov högst 33,000 kronor samt å övriga expenser för annat än eget behov förslagsvis 3,000 kronor.

För tryckningskostnader har statskontoret beräknat ett belopp av 17,500 kronor, vilket i förhållande till det för innevarande budgetår för samma ändamål till statskontoret anvisade beloppet innebär en höjning av 6,000 kronor. Statskontoret har framhållit, att med hänsyn till den nysättning av stora delar av statsliggaren, som följde av den ändrade uppställningen av riksstatens utgiftssida samt av verks och myndigheters avlönings- och omkostnadsstater, det vore ofrånkomligt, att kostnaderna för statsliggaren under nästkommande år väsentligt stegrades.

Omkostnadsstaten skulle således enligt statskontorets förslag sluta å ett belopp av $(3,000 + 40,500 + 17,500 =)$ 61,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har statskontoret i sitt under förutsättning av hittillsvarande organisation och arbetsuppgifter avgivna förslag till anslagsäskanden för nästkommande budgetår icke ifrågasatt annan ändring beträffande antalet ordinarie befattningar i ämbetsverket än ett överförande till ordinarie stat av tre kansliskrivartjänster, vilkas innehavare nu hava extra ordinarie anställning. Med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om inrättande av ordinarie tjänster, som i allmänhet måst iakttagas under förberedelserna till årets statsverksproposition, har jag ansett mig icke böra i full utsträckning tillmötesgå denna framställning. Beträffande en av ifrågavarande befattningar föreligga emellertid särskilda omständigheter. Såsom stats-

kontoret meddelat, är en av de extra ordinarie kansliskrivarna sysselsatt med arbete för statsliggarens redigering. Den omläggning av riksstatens uppställning, som genomförts i statsverkspropositionen, förutsätter, att större uppmärksamhet än tidigare ägnas åt att statsverkets utgifter i de olika myndigheternas räkenskaper bokföras efter enhetliga grunder. Såsom ett led i dessa strävanden torde böra ingå, att statsliggaren erhåller en såvitt möjligt enhetlig uppställning och i större utsträckning än hittills förses med anvisningar beträffande medelsdispositionen och dylikt. Med hänsyn till den utökning av arbetet för statsliggarens redigering, som härav blir en följd, finner jag mig böra tillstyrka, att den ifrågavarande kansliskrivartjänsten nu uppföres å ordinarie stat.

För statskontorets ombudsmansexpedition föreslår ämbetsverket inrättande av en befattning såsom biträdande ombudsman. Den redogörelse, som av statskontoret lämnats rörande ökningen av göromålen å ombudsmansexpeditionen i samband med den under senare år inträdda utvidgningen av den statliga utlåningsverksamheten, har övertygat mig om behovet av personalförstärkning å expeditionen. Med hänsyn ej minst till de betydande ekonomiska intressen för statsverket, som äro förbundna med arbetet å ombudsmansexpeditionen, anser jag mig därför böra föreslå, att medel ställas till förfogande för anställande av ytterligare en tjänsteman med juridisk utbildning. I fråga om befattningshavarens löneställning finner jag mig kunna godtaga det av statskontoret framställda och av lönenämnden tillstyrkta förslaget, enligt vilket befattningen skulle erhålla karaktär av extrastatstjänst och placeras i lönegraden B 24.

I övrigt har statskontoret hemställt om anvisande av medel för anställande av *dels* tre förste amanuenser med heltidstjänstgöring, huvudsakligen motiverade med behovet av att förse utgiftsbyråernas chefer med utredningsbiträde, *dels* en amanuens med halvtidstjänstgöring för förstärkning av arbetskrafterna å kassabyrån särskilt för statsliggarens utarbete, *dels* ock två extra ordinarie kontorsbiträden. På grund av vad statskontoret i denna del anfört finner jag mig böra föreslå, att ett belopp av 6,000 kronor inräknas i anslagsposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie befattningshavare för att efter ämbetsverkets bestämmande disponeras för utökning av amanuens- och biträdespersonalen.

I detta sammanhang har statskontoret erinrat, att ett belopp av 1,200 kronor, som ingår i den för innevarande budgetår anvisade anslagsposten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., är avsett för tillfällig förstärkning av personalen för upprättande av en liggare över statskontorets värdehandlingar (valvliggare) och alltså, då detta arbete beräknas komma att slutföras före budgetårets utgång, för nästa budgetår bör bortfalla.

Vad omkostnadsstaten angår har statskontoret, under hänvisning till den nysättning av statsliggaren, som i samband med omläggningarna av riksstatens uppställning måste äga rum, hemställt om höjning av det för

publikationstryck beräknade beloppet med 6,000 kronor. Denna framställning finner jag mig böra biträda.

Till beräkningen av de olika posterna å avlöningsstaten och omkostnadsstaten återkommer jag i det följande.

Kostnader i anledning av den militära tjänstepensioneringen m. m.

I det av 1934 års militärpensionssakkunniga den 5 december 1934 avgivna betänkandet med förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid försvarsväsendet hava de sakkunniga förordat, att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas bestyr med tjänstepensioneringen skall upphöra och att handhavandet av den militära tjänstepensioneringen skall överflyttas till statskontoret. Förslaget innebär närmare i denna del, att statskontoret skall omhändervä pensioneringen enligt det blivande militära tjänstepensionsreglementet samt därjämte, med visst undantag, övertaga utbetalningen av redan beviljade pensioner åt olika grupper av personal vid försvarsväsendet. Vidare skall jämlikt de sakkunnigas förslag statskontoret övertaga pensioneringen enligt nu gällande grunder av dels bataljonsläkare vid fältläkarkåren, vilka tillträtt sina beställningar före tjänstepensionsreglementets ikraftträdande och bliva bibehållna vid pensionsrätt enligt hittillsvarande grunder, dels ock viss personal, som komme att bibehållas vid pensionsrätt såsom månadslönare vid marinen. Ytterligare skall som en konsekvens av avvecklingen av pensionskassornas befattning med tjänstepensioneringen till statskontoret överflyttas jämväl pensioneringen enligt äldre bestämmelser av viss flottans gemenskap, nämligen manskap vid sjömanskåren och kustartilleriet, skeppsgossar, båtsmän och värnpliktiga samt lotsar och fyrvaktare. I samband med överflyttningen till statskontoret av den militära tjänstepensioneringens administration skall enligt de sakkunnigas förslag statskontoret även övertaga förvaltningen av de militära pensionskassornas för tjänstepensionering avsedda tillgångar, vilka tillsammans skola bilda en militär pensionsfond.

I annat sammanhang har jag tillstyrkt genomförande av de sakkunnigas förslag i nu berörda del.

Beträffande personal- och expenskostnaderna för statskontoret i anledning av ämbetsverkets övertagande av bestyren med den militära tjänstepensioneringen har statskontoret i ett av 1934 års militärpensionssakkunniga inhämtat yttrande den 30 oktober 1934, för vilket redogjorts i de sakkunnigas betänkande, anført följande:

För utskrivandet av pensionslistorna och expediering av pensionsbeloppen till vederbörande pensionstagare samt för det fortlöpande förändret av härför erforderliga register syntes det bliva nödvändigt att anställa ett ordinarie kontorsbiträde i lönegraden B 4. Med beräkning efter placering i 7:e löneklassen skulle härför erfordras ett årligt belopp av — förutom dyrtidstillägg — 2,832 kronor.

Den ifrågasatta överflyttningen komme även att medföra ökning av arbetet med pensionsärendenas beredning och föredragning. Såsom biträde åt föredraganden av dylika ärenden hade statskontoret tänkt sig en förste amanuens, vilken jämväl skulle biträda vederbörande revisor, därest så — särskilt vid omräkning av dyrtidstillägget — skulle visa sig erforderligt. Med utgångspunkt från 16:e löneklassen i 18:e lönegraden enligt löneplanen för icke-ordinarie befattningshavare borde lönen för ifrågavarande förste amanuens upptagas till 4,596 kronor för år.

Härutöver borde visst belopp beräknas för sådan tillfällig förstärkning av arbetskrafterna, som vissa tider av året torde bliva behöflig. Kostnaderna härför syntes kunna uppskattas till minst 600 kronor för år.

Bland årliga omkostnader i övrigt syntes böra beräknas ett belopp av 150 kronor för anskaffning av blanketter, plåtar till tryckningsmaskin m. m.

En överflyttning till statskontoret av ett så jämförelsevis stort antal pensionärer, som nu ifrågasatts, föranledde givetvis en del engångskostnader för ämbetsverket. För tryckning av pensionslistor för de pensions-tagare, som sålunda skulle komma att av statskontoret övertagas, erfordrades ett belopp av 2,500 kronor. Statskontorets behov i detta hänseende skulle därigenom bliva tillgodosett för en tidsperiod av 4 år. I den mån nya pensionärer tillkomme, skedde tilltryckning av dessa listor, varför kostnaderna framdeles komme att fördelas på varje år.

Bland övriga engångskostnader kunde nämnas utgifter för anskaffning av plåtar och stansning av desamma, 600 kronor, och för anskaffning av kortregister, 300 kronor.

För närvarande skedde utskrift av pensionsförteckningar och utbetalningskort i viss omfattning medelst en för ändamålet anskaffad tryckningsmaskin. För stansning av plåtar till apparaten användes en särskild stansningsmaskin. Nämda apparater, som av statskontoret för flera år sedan inköpts i begagnat skick, fyllde numera icke kravet på effektivitet och prestationsförmåga. En så stor ökning av antalet pensionärer, som nu ifrågasatts, syntes komma att nödvändiggöra anskaffning av nya maskiner. Enligt vad statskontoret inhämtat syntes kostnaderna härför — efter avdrag av återköpsvärdet av de gamla maskinerna — belöpa sig till 11,500 kronor (alternativt 7,250 kronor). Det syntes icke vara uteslutet, att anskaffningen av ifrågavarande maskiner komme att medföra en viss besparing av de kostnader, som beräknats för tillfälligt biträde.

För ökade expensutgifter i anledning av militära tjänstepensioneringens övertagande har alltså statskontoret räknat med ett belopp av sammanlagt (150 + 2,500 + 600 + 300 + 11,500 =) 15,050 kronor.

Efter det förenämnda betänkande avlämnats, har *statskontoret* i ett den 8 februari 1935 avgivet utlåtande — sedan ämbetsverket framhållit, att en icke oväsentlig ökning i ämbetsverkets arbetsuppgifter komme att inträda på grund av övertagande av pensioneringsbestyr beträffande vissa tidigare icke i beräkning tagna grupper av befattningshavare, nämligen av pensionering av tullverkets tjänstemän ävensom, i fråga om lotsverkets samt patent- och registreringsverkets personal, av utbetalningen av pensionerna — anfört följande.

Med hänsyn till dessa tillkommande arbetsuppgifter måste statskontoret finna den arbetsförstärkning, som ämbetsverket i sitt yttrande till

1934 års militärpensionssakkunniga angav såsom erforderlig, vara tilltagen i knappaste laget. Ämbetsverket vill dock icke framföra krav på ytterligare förstärkning av arbetskrafterna i vidare mån, än att ämbetsverket hemställer, att de för nästa budgetår beräknade medlen för tillfälligt biträde måtte höjas från 600 kronor till 2,000 kronor.

I betraktande av svårigheten att på nuvarande stadium tillförlitligt bedöma behovet av arbetskrafter för ifrågavarande ändamål har statskontoret emellertid velat uttala, att ämbetsverket förutser, att det framför allt under övergångstiden omkring den 1 juli 1935 kommer att visa sig nödvändigt att för arbetsuppgifternas bemästrande i större eller mindre utsträckning befria ordinarie befattningshavare inom verket från vissa göromål och förordna annan tjänsteman att mot ersättning enligt 19 § av löningsreglementet fullgöra sagda göromål. Särskilt torde detta påkallas med hänsyn till den starka anhopning av pensionsärenden, som omkring nämnda tidpunkt är att förvänta i anledning av den på grund av pensionsåldrarnas sänkning starkt forcerade avgången av personal.

*Departements-
chefen.*

Mot det förslag, som sålunda av statskontoret framlagts, till personalförstärkning vid överflyttning till ämbetsverket av den militära tjänstepensioneringens handhavande har jag icke funnit anledning till erinran. Jag tillstyrker alltså, att å ordinarie stat uppföres en ny kontorsbiträdesbefattning i lönegraden B 4 samt att medel anvisas till avlöande av en förste amanuens i 18:e lönegraden. Innan nämnda kontorsbiträdesbefattning må av ämbetsverket tillsättas, torde på Kungl. Maj:ts prövning böra bero, huruvida, i överensstämmelse med vad militärpensionssakkunniga förutsatt, å befattningen bör placeras en för närvarande hos arméns pensionskassa anställd icke-ordinarie kvinnlig befattningshavare, vilken åtnjuter lön såsom ordinarie tjänsteman i lönegraden B 4. Kungl. Maj:ttor de i sinom tid få meddela härför erforderliga föreskrifter.

Vidare synes, såsom statskontoret ifrågasatt, visst belopp böra ställas till ämbetsverkets förfogande för tillfälligt biträde. Beträffande storleken av detta belopp har ämbetsverket i sitt yttrande den 30 oktober 1934 uppskattat medelsbehovet till minst 600 kronor för år. I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkt 1, har bland annat föreslagits, att av anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare skulle från och med nästa budgetår bestridas jämväl de pensioner, som med tillämpning av 1907 års civila pensionslag beviljats eller komme att beviljas tjänst innehavare vid tullverket, lotsverket samt patent- och registreringsverket och vilka hittills bestritts från anslag anvisade till vederbörande verk. Det framhölls i samband härmed, att den sålunda ifrågasatta överflyttningen borde medföra även den ändringen, att nämnda pensioner, som hittills utbetalats av respektive verk, i fortsättningen skulle utbetalas av statskontoret. Med hänsyn till de för statskontoret sålunda ökade arbetsuppgifterna har ämbetsverket i utlåtandet den 8 februari 1935 ansett de för tillfälligt biträde beräknade medlen böra för nästa budgetår höjas från 600 till 2,000 kronor. Jag biträder detta förslag.

Jämväl statskontorets beräkning av de i samband med ifrågavarande överflyttning uppkommande expenskostnaderna har jag ansett mig böra biträda. För nyanskaffning av maskiner har beräknats 11,500 kronor eller alternativt — beroende på vilken typ av adresseringsmaskin som finnes lämplig — 7,250 kronor. Anslagsberäkningen synes böra ske efter det högre beloppet. Det för maskinanskaffning erforderliga beloppet torde efter framställning av statskontoret få av Kungl. Maj:t ställas till ämbetsverkets förfogande. Statskontorets expensmedel för nästa budgetår böra med hänsyn till vad sålunda anförts ökas med ett belopp av i runt tal 15,000 kronor.

Uppsikt över tryckning för statens räkning.

Under punkten 18 av sjunde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till uppsikt över tryckning för statens räkning för budgetåret 1935/1936 beräkna ett anslag av 17,000 kronor. Detta förslag föranleddes därav, att särskild utredning igångsatts rörande frågan, hur nämnda uppsikt, som alltsedan år 1921 varit anförtrodd åt statens tryckerisakkunnige, för framtiden borde ordnas.

Statens tryckerisakkunniges tillkomst. I avsikt att vinna begränsning och besparing i statsverkets tryckningskostnader framlades för 1913 års riksdag ett förslag om inrättande av en under sakkunnig ledning stående statens tryckeriexpedition. Förslaget blev emellertid icke bifallet av riksdagen. På framställning av 1917 års riksdag (skrivelse nr 160) upptog emellertid Kungl. Maj:t ånyo frågan om nedbringande av kostnaderna för statens tryck genom inrättande av en statens tryckeriexpedition. Efter sakkunnigutredning förelades frågan 1921 års riksdag genom proposition nr 239, innefattande förslag om anställande av en statens tryckerisakkunnig. I propositionen framhölls, att särskilda åtgärder borde vidtagas för att genomföra enhetlighet i avseende å beställning och utförande av statens tryck samt såmedelst och i övrigt söka åstadkomma besparingar. För detta ändamål borde anställas en statens tryckerisakkunnige jämte erforderliga biträden. De uppgifter, vilka skulle tillkomma den tryckerisakkunnige, voro av övervägande rådgivande karaktär. Riksdagen biföll enligt skrivelse den 8 juni 1921, nr 265, propositionen, dock med viss begränsning i avseende å det föreslagna antalet biträden åt den sakkunnige, vilket antal av riksdagen bestämdes till två.

Statens tryckerisakkunnige förordnades därefter av Kungl. Maj:t från och med den 1 augusti 1921, varjämte en faktor och ett kvinnligt biträde anställdes. Instruktion för den tryckerisakkunnige utfärdades av Kungl. Maj:t den 26 september 1921 (nr 579). Samma dag utfärdades kungörelse (nr 578) med vissa bestämmelser angående tryckning för statens räkning.

Nuvarande organisation. För anställande av en statens tryckerisakkunnige jämte erforderliga biträden m. m. hava därefter medel årligen anvisats av riksdagen. För nu löpande budgetår är, liksom för de närmast föregående, ett extra anslag å 26,700 kronor beviljat för ändamålet.

I de för de senaste budgetåren av Kungl. Maj:t fastställda staterna för tryckerisakkunniginstitutionen hava upptagits *dels* en post å 25,000 kronor till arvoden jämte dyrtidstillägg ävensom ersättning åt tillfälliga biträden, *dels* en post å 1,000 kronor till expenser och *dels* en post å 700 kronor till städning, bränsle och lyse.

Från den nämnda arvodesposten å 25,000 kronor hava intill utgången av budgetåret 1931/1932 utgått arvoden till den tryckerisakkunnige, en å tryckerisakkunnigexpeditionen anställd faktor samt ett kontorsbiträde. Arvodena till den tryckerisakkunnige och faktorn hava i anslutning till ett av 1921 års riksdag gjort uttalande varit bestämda att motsvara avlöningsbeloppen i lönegraderna B 28, respektive B 17 i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen. Arvodet till kontorsbiträdet har alltifrån den 1 juli 1925 utgått med belopp motsvarande avlöning till ordinarie tjänsteman i lönegraden B 4. Anställningshavarna hava erhållit arvodesförhöjning enligt samma grunder som gälla för uppflyttning i högre löneklass inom nämnda lönegrader.

Arvodena till faktorn och till kontorsbiträdet utgå för närvarande med belopp motsvarande lön jämte provisoriskt dyrtidstillägg enligt 21:a respektive 7:e löneklassen. Å arvodena utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare, å vilka berörda avlöningsreglemente är tillämpligt. Av den i staten upptagna posten för arvoden har också bestritts kostnaden för viss korrekturläsning, som skall ombesörjas av statens tryckerisakkunnige.

Med utgången av juni 1932 lämnade den dittillsvarande tryckerisakkunnige sin befattning. På grund av att fråga uppkommit om ändrad organisation för tryckerisakkunniginstitutionen lät Kungl. Maj:t därvid anstå med förordnande av tryckerisakkunnig och uppdrog i stället åt föreståndaren för riksdagens tryckeriexpedition att mot en ersättning av 200 kronor i månaden fullgöra de göromål, som enligt instruktionen för statens tryckerisakkunnige ankomme på nämnda befattningshavare. Genom beslut den 21 december 1933 förordnade Kungl. Maj:t från och med den 1 januari 1934 ånyo till tryckerisakkunnig en befattningshavare, som kunde helt ägna sig åt de med befattningen förenade göromålen. Avsikten var därvid att försöksvis utvidga den tryckerisakkunniges verksamhetsområde till att omfatta, förutom befattning med tryckning för statens räkning, jämväl vissa uppgifter, närmast av utredande art, beträffande expenser och andra omkostnader för statliga verk och myndigheter. Arvodet vid befattningen bestämdes i överensstämmelse med de av riksdagen godkända grunderna till belopp, motsvarande lön enligt 28:e löneklassen, ortsgrupp G, jämte provisoriskt dyrtidstillägg och dyrtidstillägg därå. Sedan den 1 juli 1934

fullgöras de på den tryckerisakkunnige ankommande göromålen emellertid, enligt Kungl. Maj:ts beslut, av den senast förordnade befattningshavaren — som under mellantiden befordrats till annan, ordinare tjänst inom statsförvaltningen — mot en ersättning av 200 kronor i månaden; förordnandet avser tiden till och med den 30 juni 1935.

Utredning om ändrad organisation av uppsikten å tryckning för statens räkning. Genom beslut den 30 juni 1934 anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att verkställa utredning angående sättet för ordnande av uppsikten å tryckning för statens räkning. I anledning härav har statskontoret den 11 oktober 1934 inkommit med utlåtande och förslag i ämnet.

Statskontoret har inledningsvis framhållit, att det enligt dess mening icke rådde något tvivel därom, att behov alltjämt föreläge av en central uppsikt över den tryckning, som utfördes för statens räkning. Därmed vore emellertid ej sagt, att den hittillsvarande formen för utövandet av denna uppsikt — en fristående tryckerisakkunniginstitution — vore den mest ändamålsenliga. Tvärtom syntes det statskontoret, att vissa fördelar stode att vinna, om de arbetsuppgifter, varom fråga är, tillika med den behövliga personalen överflyttades till lämpligt centralt ämbetsverk eller annan myndighet, som alltså i fortsättningen skulle handhava uppsikten över tryckningen. Efter en dylik förändring skulle verksamheten måhända kunna utövas med ökad auktoritet och under gynnsammare betingelser i övrigt än vad för närvarande vore möjligt. Sannolikt skulle ock den med arbetet sysselsatta personalen, därest densamma vissa tider av året ej helt behövde tagas i anspråk för sin egentliga uppgift, kunna utnyttjas jämväl för andra, närliggande uppgifter, något som även ifrågasatts i statsverkspropositionen till 1934 års riksdag. Härtill komme slutligen, att personalens ställning borde kunna bli fastare och tryggare än som för närvarande vore fallet, vilket i sin mån borde inverka förmånligt på framtida rekrytering och arbetsresultat.

De myndigheter, som närmast kunna komma ifråga för övertagande av tryckerisakkunniginstitutionens arbetsuppgifter, äro enligt statskontorets mening generalpoststyrelsen, riksräkenskapsverket eller statskontoret. Rörande de skäl, som kunna föranleda institutionens införlivande med något av dessa ämbetsverk har statskontoret anfört följande:

För ett överflyttande till generalpoststyrelsen kunna onekligen åtskilliga skäl anföras, främst den omständigheten, att styrelsen själv driver tryckerirörelse i stor omfattning och att för den skull inom styrelsen — i motsats till vad fallet är beträffande de andra nämnda myndigheterna — finnes en betydande fond av sakkunskap och erfarenhet i tryckeritekniska frågor. Härtill kan läggas, att generalpoststyrelsen handhar den i Kungl. Maj:ts kungörelser den 30 maj 1930, nr 210 och 211, omförmälda centralupphandlingen av papper för olika statsmyndigheter, vilken uppgift synes låta sig väl förena med uppgiften att handhava uppsikten över tryckningen för statens räkning. Å andra sidan kan invändas, att generalpoststyrelsen är

chefsmyndighet för ett affärsdrivande verk, vars uppgifter, organisatoriskt sett, hava relativt ringa samband med de rent förvaltande ämbetsmyndigheternas, samt att sätillvida den verksamhet, som skulle läggas å styrelsen, står tämligen vid sidan om generalpoststyrelsens egentliga arbetsuppgifter.

Till förmån för riksräkenskapsverkets övertagande av uppsikten över tryckningen synes kunna åberopas det förhållandet, att nämnda ämbetsverks allmänna verksamhet är av kontrollerande och granskande art. Samtidigt måste emellertid erkännas, att det här är fråga om ett granskningsarbete av väsentligen annan karaktär än det av verket eljest utförda.

Till statskontoret har av ålder plägat hänföras åtskilliga uppgifter, gemensamma för statsförvaltningen i dess helhet eller för större eller mindre delar därav. Ett överflyttande dit av ifrågavarande uppgift synes därför med hänsyn till ämbetsverkets allmänna ämbetsuppgifter och ställning inom statsförvaltningen äga visst fog för sig. Erinras må ock, att ämbetsverket för närvarande ombesörjer tryckning av, bland annat, för de årliga taxeringarna erforderliga blanketter. Någon direkt erfarenhet på det tryckeritekniska området eller anknytning i övrigt till spörsmål av förevarande art besitter ämbetsverket i likhet med riksräkenskapsverket däremot icke, vilket givetvis är att anse som en olägenhet.

För den händelse det efter prövning av olika, till buds stående möjligheter skulle finnas mest ändamålsenligt att statskontoret övertog tryckerisakkunniginstitutionens arbetsuppgifter, har statskontoret föreslagit, att för göromålsens handhavande borde inom ämbetsverket inrättas en särskild tryckeriexpedition. Denna expedition syntes böra anknytas till ämbetsverkets kassabyrå, men i övrigt intaga en relativt självständig ställning. Till expeditionens verksamhetsområde syntes tillika böra hänföras berörda blankettanskaffning ävensom vissa andra på statskontorets handläggning redan nu ankommande ärenden. Tryckeriexpeditionens personal, vilken syntes böra föras å ordinarie stat, borde bestå av en tryckerikonsulent samt ett biträde. Med hänsyn till den relativt självständiga ställning, som tryckeriexpeditionen skulle komma att intaga, förefölle det rimligt, att tryckerikonsulenten placerades i lönegraden B 22 samt att biträdet, såsom kanslibiträde, hänfördes till lönegraden B 7. Det syntes vidare vara med billigheten överensstämmande, att föreskrift meddelades av innebörd att, för den händelse den nuvarande faktorn (Gustaf Albert Lindholm) hos statens tryckerisakkunnige utnämndes till tryckerikonsulent, han borde äga att för löneklassplacering inom lönegraden B 22 tillgodoräkna sina tjänstår såsom faktor. Möjligen borde på samma sätt medgivas, att kanslibiträdet, för den händelse nuvarande biträdet hos den tryckerisakkunnige därtill befordrades, borde vid placering inom lönegraden B 7 få räkna sig tillgodo sin föregående biträdesanställning.

Över statskontorets utredning hava yttranden avgivits av riksräkenskapsverket, generalpoststyrelsen, statens tryckerisakkunnige och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Riksräkenskapsverket har framhållit, att det icke vore något riksräkenskapsverkets intresse att förlägga ifrågavarande uppgift till ämbetsverket.

Riksräkenskapsverket kunde emellertid icke underlåta att framhålla, att den tilltänkta tryckerikonsulenten skulle kunna — utom att han kunde övertaga handhavandet av riksräkenskapsverkets betydande blankettryck — utnyttjas för granskning av sådana i de till riksräkenskapsverket ingående räkenskaperna förekommande verifikationer, vilka avsåge tryckning för myndigheter, som ej kunde anlita tryckerikonsulenten före tryckningen. Härigenom skulle en verklig anknytning till riksräkenskapsverkets allmänna granskningsarbete vinnas.

Skulle uppsikten å tryckningen inordnas i riksräkenskapsverket, har ämbetsverket — i likhet med vad statskontoret förordat vid verksamhetens förläggande dit — ansett, att en särskild statens tryckeriexpedition borde inrättas.

Någon ändring i riksräkenskapsverkets instruktion bör enligt verkets mening ej följa av tryckeriexpeditionens eventuella förläggning till ämbetsverket. Expeditionen syntes snarast böra betraktas som ett lokalorgan till ett centralt ämbetsverk och dess anknytning till riksräkenskapsverket tillsvärdare kunna ordnas tämligen provisoriskt, intill dess en bestämd erfarenhet vunnits rörande expeditionens lämpliga organisation och arbetsuppgifter.

Statskontorets förslag beträffande behovet av personal och dennas placering i lönegrad föranledde ingen erinran från riksräkenskapsverkets sida. Däremot ställde sig riksräkenskapsverket tveksamt mot förslaget, att tryckerikonsulenten skulle för löneklassplacering få tillgodoräkna sig hela sin tjänstetid såsom faktor. Såvitt riksräkenskapsverket kunde bedöma, måste en väsentlig skillnad i faktorns tjänsteställning hava inträtt i och med att den förutvarande tryckerisakkunnige med utgången av juni 1932 lämnat sin befattning. Först för tiden därefter syntes faktorn hava haft en så självständig ställning, att den kunde jämföras med den, han såsom tryckerikonsulent skulle komma att intaga. Tiden 1 juli 1932—30 juni 1935 borde däremot kunna utan avdrag tillgodoräknas honom. Det nuvarande kontorsbiträdet syntes böra få tillgodoräkna hela sin tjänstetid hos den tryckerisakkunnige efter vanliga regler, alltså med avdrag av de tre första åren av anställningen, i den mån denna kunde anses vara likvärdig med befattningen, sådan densamma komme att bliva efter den 30 juni 1935. — Utom löneanslagen borde beräknas särskilda medel för korrekturläsning, i den mån denna ej medhunnas å tjänstetiden, ävensom viss ökning i omkostnader.

Generalpoststyrelsen är i likhet med statskontoret av den mening, att behov alltjämt föreligger av en central uppsikt över den tryckning, som utföres för statens räkning, och att vissa fördelar kunde vinnas, om de arbetsuppgifter, som äro ifråga, överflyttades till lämpligt centralt ämbetsverk eller annan myndighet, vilken alltså i fortsättningen skulle handhava uppsikten över tryckningen. De skäl, som statskontoret åberopat för och emot överflyttandet av sagda arbetsuppgifter till varje särskild av de av ämbetsverket angivna myndigheterna, vore enligt styrelsens mening väl-

grundade. Om man emellertid genomförde en mer eller mindre fullständig centralisering av tryckning för statens räkning, så att den nya uppsiktsmyndigheten erhöle befogenhet att själv träffa avtal med tryckeriföretag om tryckningsarbetenas utförande och ombesörja upphandling av därför erforderligt papper, vore det för ernående av bästa möjliga ekonomiska resultat önskvärt, att sagda myndighet förfogade över en särskild, affärs-
mässigt organiserad och under kontroll arbetande upphandlingsavdelning. Enär generalpoststyrelsen ensam av de ifrågasatta myndigheterna förfogade över erforderlig upphandlingsorganisation, syntes det nu anförda, liksom även det nära sambandet i besparingshänseende mellan uppsikten över tryckning för statens räkning och den åt generalpoststyrelsen anförtrödda centralupphandlingen av papper med mera, tala för att tryckerisakkunniginstitutionens arbetsuppgifter överflyttades till generalpoststyrelsen.

Uppdrag för generalpoststyrelsen att handhava uppsikten över tryckning för statens räkning skulle givetvis medföra ökad arbetsbörda samt ökade kostnader för postverket. Generalpoststyrelsen vore emellertid beredd åtaga sig därav föranledda bestyr mot en ersättning, motsvarande styrelsens kostnader i samband med uppdraget, vilka kunde beräknas uppgå till cirka 17,000 kronor och i intet fall behöva — med för närvarande beräknelig omfattning av arbetet — överstiga 19,000 kronor för år. Härvid utginge generalpoststyrelsen från, att den hos statens tryckerisakkunnige anställde faktorn jämte biträde skulle anställas hos styrelsen medelst kontrakt och enligt styrelsens förslag icke få större eller mera maktpåliggande arbetsbörda än vad nu vore förhållandet, till följd varav anledning saknades att för närvarande tillerkänna dem högre ersättning än nu utgående.

Statens tryckerisakkunnige har förklarat sig hysa den bestämda uppfattningen, att tryckerisakkunniginstitutionen skulle vinna ökad auktoritet — och måhända gynnsammare betingelser i övrigt än vad för närvarande vore möjligt — om densamma överflyttades till lämpligt centralt ämbetsverk eller annan myndighet.

Beträffande tanken att överflytta tryckerisakkunniginstitutionen till generalpoststyrelsen har den sakkunnige anfört bland annat följande:

Att uppdraga åt postverket att tillhandahålla erforderligt papper för statens tryck, måste ur flera synpunkter ställa sig för statsverket synnerligen ofördelaktigt. Sålunda hade under den tid, tryckerisakkunniginstitutionen ägt bestånd, för statens tryck anlåtats ett stort antal tryckerier, varav flera i landsorten. Skulle generalpoststyrelsen tillhandahålla tryckerierna papper, måste styrelsen antingen i samband med varje beställning tillställa vederbörande tryckeri erforderligt papper eller ock hos samtliga tryckerier hålla lager av gängse papperssorter. I båda fallen uppkomme kostnad för postverket, som i detta sammanhang icke kunde förbises. För den förlust tryckerierna gjorde, därest de frantoges leveransen av papper, nödgades de sannolikt söka ersättning genom höjda tryckningskostnader. Tryckerierna kunde givetvis ej heller utan särskild ersättning förvara av postverket levererat papper. Generalpoststyrelsens övertagande av samtliga pappersleveranser för

statsverkets tryck skulle vidare försvåra anlitaudet av landsortens tryckerier — riksdagens revisorer hade vid flera tillfällen framhållit lämpligheten ur kostnadssynpunkt av att dylika tryckerier anlitas — varjämte antalet leverantörer skulle komma att nedbringas till men för önskvärd konkurrens.

Den tryckerisakkunnige hade ofta att handlägga ärenden, där samtliga tryckningskostnader icke läte sig i förväg överblickas. När i dylika fall den tryckerisakkunnige varit av annan mening än vederbörande tryckeri rörande frågan om de debiterade beloppens skälighet, hade den tryckerisakkunnige dittills i regel beretts tillfälle att taga del av tryckeriets verkstadsbokföring, kalkyler m. m. Detta för statsverket gynnsamma förhållande syntes hava sin grund i det förtroende, tryckerierna ansett sig kunna visa en tryckerisakkunnig i fristående ställning. Därest generalpoststyrelsen, som själv dreve tryckerirörelse, även skulle omhänderhava den tryckerisakkunniges arbetsuppgifter, syntes sannolikt styrelsen i egenskap av konkurrent till de enskilda tryckerierna icke kunna påräkna ett dylikt tillmötesgående.

Med hänsyn till vad nu anförts har den tryckerisakkunnige ansett sig icke kunna förorda institutionens överflyttande till generalpoststyrelsen. Däremot syntes intet vara att erinra mot institutionens förläggande till statskontoret eller riksräkenskapsverket.

Vidkommande de med överflyttningen sammanhörande personalfrågorna har den tryckerisakkunnige anført, att tryckeriexpeditionens personal borde uppföras på ordinarie stat, att tryckerikonsulenten borde — därest han icke ansåges böra placeras i högre lönegrad än B 22, för vilket enligt den tryckerisakkunniges mening åtskilligt talade — av sin föregående tjänstgöring som faktor hos statens tryckerisakkunnige få tillgodoräkna så lång tid, som erfordrades för uppflyttning i 25:e löneklassen, samt att jämväl det å tryckeriexpeditionen anställda kvinnliga biträdet borde vid befordran till ordinarie tjänst i lönegrad B 7 få tillgodoräkna sin föregående anställningstid hos statens tryckerisakkunnige.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har intet att erinra mot den av statskontoret föreslagna placeringen av tryckerikonsulenten och det kvinnliga biträdet i respektive 22:a och 7:e lönegraden. Vidkommande rätten för de nuvarande anställningshavarna att tillgodoräkna förutvarande anställningstid anser lönenämnden denna rätt böra för faktorns vidkommande begränsas till, utan avkortning, den tid, under vilken han efter den tryckerisakkunniges avgång från tjänsten den 30 juni 1932 tjänstgjort vid institutionen och därvid innehaft en i viss mån självständigare ställning än tillföre, varemot det kvinnliga biträdet syntes med tillämpning av de vanliga reglerna för tillgodoräkning böra för angivna syfte tillgodoföras den tid, hon kunde anses hava fullgjort med kanslibitträdestjänstgöring likvärdigt arbete i institutionens tjänst.

Den år 1921 inrättade tryckerisakkunniginstitutionen tillkom i syfte att genom råd och anvisningar åt myndigheterna verka för enhetlighet och kostnadsbesparingar i avseende å tryckning för statens räkning. Det är

Departements-
chefen.

också otvivelaktigt, att denna institution varit och alltjämt är till stor nytta för myndigheterna samt att den medfört icke oväsentliga besparingar för statsverket. I enlighet med den uppfattning, som kommit till uttryck i de utlåtanden, för vilka här redogjorts, anser jag också, att en uppsikt över statens tryck alltjämt är av behovet påkallad. Fråga har emellertid uppkommit om ändrad organisation av denna uppsikt. Vid den utredning, som verkställts i denna fråga, har enighet rått därom, att en fristående myndighet för uppsikt över statens tryck ej längre bör bibehållas utan att uppsiktsorganet bör inordnas i lämplig annan statsmyndighet. Till denna mening ansluter även jag mig. Genom en sådan åtgärd skulle icke blott uppkomma viss besparing i förvaltningskostnaderna utan även i övrigt bestämda fördelar vara att vinna. Framför allt synes därigenom uppsiktsmyndigheten kunna vinna ökad auktoritet.

Enligt vad som framgår av den föreliggande utredningen äro statskontoret, riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen de myndigheter, vilka närmast kunna komma ifråga för övertagande av de uppgifter, som åvila statens tryckerisakkunnige.

Generalpoststyrelsen har i sitt utlåtande i ärendet förbundet tanken på en överflyttning till styrelsen av uppsikten över tryckning för statens räkning med en utvidgning av uppsiktsmyndighetens arbetsuppgifter till att även omfatta bland annat upphandling av papper, som erfordras för tryckningsarbetena. Statens tryckerisakkunnige har häremot framhållit vissa praktiska olägenheter, som enligt hans mening talade mot en dylik centralisering av anskaffande av papper för statens tryck, och även i övrigt avstyrkt uppsiktens förläggande till generalpoststyrelsen.

För egen del har jag funnit övervägande skäl tala för att den ifrågasvarande uppsiktsverksamheten icke förläggas till generalpoststyrelsen. Utövändet av en dylik uppsikt över andra statsmyndigheters verksamhet synes mig ligga rätt mycket vid sidan av generalpoststyrelsens egentliga arbetsuppgifter. Ej heller finner jag av den föreliggande utredningen framgå, att några mera avsevärda fördelar skulle vara att vinna genom en sådan utvidgning av uppsiktsmyndighetens verksamhet, som generalpoststyrelsen ifrågasatt.

I valet mellan de båda övriga ämbetsverk, som i detta sammanhang synas kunna komma ifråga, statskontoret och riksräkenskapsverket, har jag för min del, ehuru icke utan tvekan, stannat vid att föreslå, att uppsikten över tryckning för statens räkning anförtros åt statskontoret. Såsom statskontoret framhållit, ha till detta ämbetsverk av ålder plägat hänföras åtskilliga uppgifter gemensamma för statsförvaltningen i dess helhet eller för större eller mindre delar därav. Ett uppdrag att öva inseende över utförandet av tryckningsarbeten för statsförvaltningen synes därför på ett naturligt sätt låta förena sig med ämbetsverkets allmänna ämbetsuppgifter och ställning inom statsförvaltningen. En viss anknytning skulle också kunna vinnas till ämbetsverkets nuvarande arbetsuppgifter.

Enligt kungörelsen den 2 december 1932 (nr 561) angående statsmyndigheternas rätt att verkställa tryckning av publikationer må statsmyndighet ej — med vissa angivna undantag — verkställa tryckning av någon publikation utan av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall därtill lämnat tillstånd. Vid behandlingen i statskontoret av remisser å framställningar från olika myndigheter om särskilt tryckningstillstånd enligt denna kungörelse skulle den tryckeritekhniska sakkunskap, som tillföres ämbetsverket genom uppsiktsmyndighetens förläggande till verket, bliva av betydelse.

Jag förordar alltså, att uppsikten över tryckning för statens räkning från och med den 1 juli 1935 uppdrages åt statskontoret.

På sätt statskontoret föreslagit bör inom ämbetsverket för göromålens handhavande inrättas en tryckeriexpedition. Denna expedition torde böra anknytas till ämbetsverkets kassabyrå eller till någon av utgiftsbyråerna. I enlighet med statskontorets förslag torde å tryckeriexpeditionen böra anställas en tryckeritekhniskt utbildad befattningshavare, benämnd tryckerikonsulent, och ett biträde. Dessa befattningar synas böra uppföras å ordinarie stat. Vad löneställningen beträffar har jag icke något att erinra mot statskontorets förslag, enligt vilket tryckerikonsulenten skulle placeras i lönegraden B 22 samt biträdet såsom kanslibiträde hänföras till lönegraden B 7.

Statskontoret har föreslagit, att, för den händelse den nuvarande faktorn hos statens tryckerisakkunnige utnämndes till tryckerikonsulent och det nuvarande biträdet hos den tryckerisakkunnige befordrades till innehavare av kanslibiträdesbefattningen, dessa för löneklassplacering skulle äga räkna sig till godo, den förre sina tjänstår såsom faktor och den senare sin föregående biträdesanställning. För min del anser jag, i likhet med riksräkenskapsverket och allmänna civiltjänstverks lönenämnd, att rätten för de nuvarande anställningshavarna att tillgodoräkna förutvarande anställningstid bör för faktorns vidkommande begränsas till, utan avkortning, den tid, under vilken han efter den förutvarande tryckerisakkunniges avgång från tjänsten den 30 juni 1932 tjänstgjort vid institutionen och därvid innehaft en i viss mån självständigare ställning än tidigare. Det kvinnliga biträdet bör med tillämpning av de vanliga reglerna för tillgodoräkning äga räkna sig till godo den tid, hon kan anses hava fullgjort med kanslibiträdestjänstgöring likvärdigt arbete i institutionens tjänst. Såvitt angår faktorn torde riksdagens beslut i ämnet erfordras.

Statskontorets övertagande av tryckerisakkunniginstitutionen påkallar jämväl att särskilda medel beräknas för korrekturläsning, i den mån denna ej medhinner å tjänstetiden, ävensom ökad medelsanvisning för expenskostnader. För förstnämnda ändamål torde böra beräknas ett belopp av 800 kronor, medan anslagsposten till expenser torde böra höjas med omkring 1,000 kronor.

Anslagsberäkning för budgetåret 1935/1936.

Avlöningsstaten.

De i avlöningsstaten för statskontoret ingående anslagsposterna synas för nästa budgetår böra beräknas på följande sätt.

Med beräkning efter högsta förekommande löneklass utgör sammanlagda lönekostnaden för de befattningshavare å ordinarie stat, vilka för närvarande äro upptagna å den för statskontoret fastställda personalförteckningen, i runt tal 269,400 kronor. Vid bifall till förslaget om uppförande på ordinarie stat av en tryckerikonsulentsbefattning i lönegraden B 22 samt av en kansliskrivar-, en kanslibiträdes- och en kontorsbiträdesbefattning bör sistnämnda belopp ökas med i avrundat tal 18,400 kronor till 287,800 kronor. Härifrån böra dragas 8,124 kronor eller avrundat 8,100 kronor för den befattning såsom räntmästare, vilken skall hållas vakant så länge å övergångsstat finnes uppförd en räntmästarbefattning. Återstående belopp, 279,700 kronor, bör med hänsyn till pensionsavdragen enligt civila tjänstepensionsreglementet minskas med i runt tal 8,100 kronor till 271,600 kronor. Med detta belopp bör alltså anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat upptagas.

Under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat bör upptagas det av statskontoret föreslagna beloppet å 9,100 kronor minskat med vederbörligt pensionsavdrag av i runt tal 300 kronor eller alltså 8,800 kronor.

Till avlöningar till befattningshavare å extra stat har statskontoret uppfört ett belopp av 8,600 kronor, utgörande i avrundat tal avlöningskostnaden enligt högsta förekommande löneklass till en i 24:e lönegraden placerad biträdande ombudsman å extra stat. Beloppet ifråga bör minskas med å tjänsten belöpande pensionsavdrag av i runt tal 300 kronor till 8,300 kronor.

Till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal stå för närvarande till statskontorets förfogande sammanlagt 54,800 kronor. Härtill böra i enlighet med vad jag i det föregående förordat läggas *dels* 6,000 kronor till förstärkning av amanuens- och biträdespersonalen, *dels* — med hänsyn till utökningen av pensionsärendena — grundavlöningen till en förste amanuens i 18:e lönegraden eller omkring 4,600 kronor ävensom 2,000 kronor för tillfälligt biträde, *dels ock* — för korrekturläsning — 800 kronor. Å andra sidan bör minskning ske *dels* med 3,100 kronor för den extra ordinarie kansliskrivarbefattning, som föreslagits skola överföras på ordinarie stat, *dels* med det belopp å 1,200 kronor, som för innevarande budgetår beräknats till avlöning av ett biträde vid bestyret med upprättande av en valvliggare, *dels ock* med i runt tal 1,500 kronor i anledning av pensionsavdragen enligt civila tjänstepensionsreglementet. Ifrågavarande anslagspost bör alltså upptagas med $(54,800 + 6,000 + 4,600 + 2,000 + 800 - 3,100 - 1,200 - 1,500 =)$ 62,400 kronor.

Till avlöningsförhöjningar m. m. till viss icke-ordinarie personal samt till provisoriskt dyrortstillägg åt verkets befattningshavare böra i enlighet med statskontorets förslag upptagas belopp av respektive 4,100 och 9,600 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle avlöningsstaten sluta å ett belopp av $(271,600 + 8,800 + 8,300 + 62,400 + 4,100 + 9,600 =)$ 364,800 kronor, vilket motsvarar en ökning med 48,900 kronor i förhållande till statskontorets avlöningsanslag för löpande budgetår. Genom beräkning av avlöningarna till nuvarande tjänstemän å ordinarie stat och övergångsstat enligt högsta förekommande löneklass har medelsbehovet ökats med sammanlagt 12,600 kronor. För tjänster å ordinarie och extra stat, som föreslagits skola nyinrättas vid ämbetsverket från och med nästa budgetår hava beräknats sammanlagt $(18,400 + 8,600 =)$ 27,000 kronor. Till grundavlöningar m. m. till annan icke-ordinarie personal än tjänstemän å extra stat har föreslagits ökad medelsanvisning med tillhopa $(6,000 + 4,600 + 2,000 + 800 - 3,100 - 1,200 =)$ 9,100 kronor. Ändrat beräkningssätt beträffande posten till avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal har ökat medelsbehovet med 800 kronor. Vidare har från sjunde huvudtitelns anslag till provisoriskt dyrortstillägg överförts 9,600 kronor. Å andra sidan har minskning ägt rum i anledning av pensionsavdragen enligt civila tjänstepensionsreglementet med ett sammanlagt belopp av $(8,100 + 300 + 300 + 1,500 =)$ 10,200 kronor.

Statskontorets avlöningsanslag torde för nästa budgetår böra anvisas med förenämnda belopp av 364,800 kronor.

Omkostnadsstaten.

Mot vad statskontoret i skrivelsen den 14 september 1934 föreslagit i fråga om beräkningen av medelsbehovet under nästa budgetår för reseersättningar har jag icke funnit anledning till erinran.

I enlighet med vad jag i det föregående tillstyrkt böra till expenskostnader för nästkommande budgetår beräknas — förutom det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 40,500 kronor — dels 15,000 kronor med hänsyn till överflyttningen av militärpensioneringens handhavande, dels 1,000 kronor på grund av övertagandet av uppsikten över tryckning för statens räkning. Tillhopa bör alltså för expensutgifter upptagas ett belopp av 56,500 kronor.

För publikationstryck bör, såsom framgår av vad tidigare anförts, beräknas 17,500 kronor.

Omkostnadsanslaget skulle alltså beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	56,500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	17,500

Summa kronor 77,000.

Sistnämnda belopp bör äskas som förslagsanslag. Stat för anslaget användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

I årets statsverksproposition beräknades anslagen till statskontoret till ett sammanlagt belopp av 426,100 kronor och anslaget till uppsikt över tryckning för statens räkning till 17,000 kronor. Summan av dessa belopp utgör 443,100 kronor. Enligt vad jag nu förordat komma anslagen för nästa budgetår till statskontoret att tillhopa uppgå till ett belopp av 441,800 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statskontoret:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
1 generaldirektör	A 3
5 statskommissarier	B 30
1 byrådirektör och ombudsman	B 28
1 kamrerare	B 26
1 kamrerare och kassakontrollant	B 26
2 sekreterare	B 26
1 räntmästare	B 22
1 tryckerikonsulent	B 22
2 notarier	B 21
9 revisorer och bokhållare	B 21
1 registrator	B 14
2 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
4 kanslibiträden	B 7
5 expeditionsvakter	B 5
4 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Tjänstemän å övergångsstat:

1 räntmästare	B 24
---------------------	------

Tjänstemän å extra stat:

1 biträdande ombudsman	B 24
------------------------------	------

Anm. Den å ordinarie stat upptagna räntmästartjänsten skall hållas vakant, så länge den å övergångsstat uppförde räntmästaren kvarstår i tjänst;

dels godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 271,600
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 8,800
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	» 8,300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m. kr. 62,400	
b) Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 4,100
	» 66,500
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 9,600
	<u>Summa kronor 364,800;</u>

dels till Statskontoret: *Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 364,800;

dels till Statskontoret: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av » 77,000;

dels ock besluta att, därest faktorn hos statens tryckerisakkunnige Gustaf Albert Lindholm från och med den 1 juli 1935 utnämnes till tryckerikonsulent, för bestämmandet av hans begynnelselöne i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass må tillgodoräknas honom den tid, under vilken han efter den 30 juni 1932 tjänstgjort såsom faktor hos statens tryckerisakkunnige.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Kurt Björklund.